

Kultura / **Orguljaši Mašić i Knešaurek**

ZAGREBU SU DAROVALI SVE ŠTO JE BACH KOMPONIRAO ZA ORGULJE

ZA CIKLUS OD 17 KONCERTA NISU DOBILI NI LIPE, ALI KAŽU DA OD SAME GLAZBE I DIVNE PUBLIKE NEMA VEĆE PLAĆE

Piše: BRANIMIR POFUK/VLM

branimir.pofuk@vecernji.net

A

nte Knešaurek imao je samo pet godina kad je odlučio o svojoj budućnosti u dogovoru sa svetim Nikolom. Tek naučenim slovima sveuč je napisao pismo s jednom željom: da postane orguljaš.

O tome što to znači imao je vrlo jasnu predodžbu, u slici i zvuku. Orgulje su u stanju izazvati silno odusevljivanje ili strahopštovanje i kod odraslih, a zamislite kako tek izgledaju i zvuče petogodišnjaku. I to ne bilo koje, nego jedne od najvećih zagrebačkih orgulja, one u isusovačkoj bazilici Srca Isusova u Palmotičevoj ulici, na kojima je u vrijeme Antine djetinjstva svirao svećenik i skladatelj baš orguljaški impoznatnog imena Lorand Kilbertus. U Palmotičevoj ulici, govo u sjeni same bazilike, Ante Kne-

šaurek je odrastao i tata ga je tamu nedjeljom vodio na misu, najčešće na kor, pokraj zbora i orgulja. Otac, inženjer strojarstva, nije ni slatio da svom sinu doslovno utabava životnu stazu dok ga za ruku vodi gore-dolje tim crkvenim stepenicama.

STEPENICE PREMA NEBU

Već prije tristo godina Bach je volio ponavljati pobožnu izreku da onaj tko pjeva dvostruko moli, a onaj koji svira i trostruko. Crkveni se pjevači i orguljaši u svakom slučaju prema Bogu svake nedjelje uspinju više nego običan vjernički puk. Stepenicama. I sam ponešto znam o toj vrsti uspijanja, kao i onom što od tamo slijedi, prema nebu, po glazbenim ljestvicama. Biti orguljaš u sebi sadrži i potneku pokoru. Na koru nije ugodno ni zimi, ni ljeti. Uvijek je i hladnije i zaguljivije i sparnije i vlažnije nego dolje. O tomu Ante Knešaurek danas zna sve, jer on je već godinama orguljaš bazilike uz koju je odrastao, i to baš i ne kao mirno i pobožno dijete. Sveti se Nikola poštano namučio dok mu nije ostvario želju. Sam Ante kaže da je bio nemoguće i divlje dijete. U muzičkoj školi skupljao

JE same dvojke i iz klavira i iz solfegia. Učenje i vježbanje najmanje ga je zanimalo. Ništa bolje nije išlo ni ono redovno školovanje, a na prijemnom ispit u srednju glazbenu školu bio je glatko odbijen. Pa onda primljen preko veze, što sam priča s neskrivenom zahvalnošću prema svojoj profesorici i kumi koja je, kaže, klečeći molila komisiju da uvaže nadarenost njenog kumčeta. Što su oni, srećom, i učinili. "U pubertetu se nešto u meni preolomilo i ja sam se uozbiljio", kaže Ante. Uz teoriju i klavir u glazbenoj školi na Institutu za crkvenu glazbu počeo je studirati orgulje, a nastavio na Muzičkoj akademiji. Postao je najbolji orguljaš-improvizator. Ne samo u Hrvatskoj. U Bachovom Leipzigu pobijedio je na velikom međunarodnom natjecanju u kategoriji polifone improvizacije. To znači da je u stanju, baš kao i najveći majstori iz prošlosti, na licu mjesata, na temu koju mu je netko upravo zadao, odsvirati troglasnu ili čak i četveroglasnu fugu. Pavao Mašić, rođen u Šibeniku 1980. i dvije godine mlađi od Ante, bio je mirniji i pobožniji dječak, kako i priliči jednom ministrantu. Ali, do orgulja je stigao još duljim iobilaznjim putem.

Ante je svoju sudbinu odredio kad mu je bilo pet godina u dogovoru s jednim svećem, a Pavlova je muzička karijera počela u Šibeniku s pjesmom "Bože čuvaj Hrvatsku"

DANJU I NOĆU
ZA ORGULJAMA
BAZILIKE SRCA
ISUSOVA

Sjajni mladi orguljaši ističu bezuvjetnu potporu patri Marijana Steinera, rektora svetišta u Palmotičevoj ulici

ŽIVOTNE PRIČE Jeden se u glazbenu školu upisao preko veze, drugog je

Tek kad je u Šibeniku počeo rat, a časne sestre iz njegove župe, uključujući i orguljašicu, bile povučene na sigurnije mjesto, Pavao je sjeo za crkveni pijanino i počeo, onako potpuno samouko, prebirati po tipkama. Čuo ga je župnik, don Stipe Perkov, i rekao mu nek' do Božića navježba nekoliko pjesama da zbor ne pjeva na suho. I tako je Pavao prosvirao. Na poticaj pjevača iz crkvenog zbor-a mama ga je jednog dana odvela i u glazbenu školu, gdje baš i nisu skloni starijoj i samoukoj djeci. No, i kod Pavla je djelovala viša sila, kombinacija božje providnosti i politike. Dok je s majkom čekao na pjaci ispred škole, naišao je ravnatelj i odlučio osobno provjeriti dječakov dar. Uveo ih je u svoju kancelariju i rekao malom neka mu nešto otpjeva. A Pavao je zapjevao "Bože čuvaj Hrvatsku". Lijepo i čisto, s dobrim slušom. A ravnatelj je k tomu bio član HDZ-a.

UMJESTO ORGULJA TOPOVI

Pavao je tako sa 13 godina došao u ruke po pedagoškim uspjesima glasovite šibenske profesorice klavira Marije Sekso.

Prije nego u ovom dvoglasnom tekstu

//

Zahvaljujući neograničenom pristupu orguljama bazilike Srca Isusova, Mašić i Knešaurek ne jednom tamo su znali vježbati i po čitave noći, u jedino vrijeme koje bi im preostalo nakon što bi ispunili sve svoje dnevne profesorske i umjetničke obaveze

/ Koncerti /

"HRVATSKU BOŽIĆNU PRIČU" I ORGULJAŠE SLUŠAT ĆE I EUROPA

Nakon što je sinoć na koru u Palmotičevoj za orguljama pratio Zbor Palma, a koncert obogatio i svojim improvizacijama, Ante Knešaurek večeras, u subotu, od 20.30 na istom mjestu nastupa i uz Zbor HRT-a pod ravnateljem Tončićem Bilićem. Skupa s ostalim solistima na harfi, celesti i udaraljkama, oni će izvesti "Hrvatsku božićnu priču" – ciklus hrvatskih božićnih pjesama u umjetničkim obradama skladatelja Igora Kuljerića. To će biti prva koncertna izvedba i promocija ciklusa čija je snimka upravo objavljena i na CD-u koji se od sutra za samo pet kuna može kupiti na kioscima uz Večernji list. Orguljaško umijeće Ante Knešaureka jedan je od umjetničkih aduta ovog CD-a. U drugom dijelu večerašnjeg koncerta na programu će biti Koncert za gudače i orgulje francuskog skladatelja Poulenca u kojem će solist uz svirače Simfonijskog orkestra HRT-a biti Pavao Mašić. Čitav koncert snima i Hrvatski radio i prenosi ga širom Europe u sklopu evrovizijske razmjene. A već sutra Knešaurek i Mašić u 20 sati ponovno sjedaju za orgulje u Palmotičevoj i nastavljaju svoje glazbeno hodočašće po orguljaškom opusu J. S. Bacha.

spojimo dvije teme u trenutku kad se prvi put susretu dvojica budućih orguljaša, treba navesti još jedan detalj. Nazovite to pukom slučajnošću, znam kom sudbine ili božjom providnošću, ali i Pavlova župna crkva, koja je odredila njegov umjetnički i životni put, također nosi ime Srca Isusova.

Početkom kolovoza 1995. počela je s radom ljetna Šibenska orguljaška škola na koju je, sa skupinom učenika, iz Zagreba došao i Ante. I tamo prvi put sreo Pavla. Ali, glazbu orgulja je uskoro, srećom posljednji put, zamjenjila tutnjava topova. Počela je Oluja i zagrebački daci su smješta otišli iz Šibenika.

Slijedeći susret dogodio se tek 1999. kada je Pavao došao u Zagreb na Muzičku akademiju studirati orgulje i čembalo, dok je Ante već bio student orgulja i kompozicije. I Pavao je svoj talent, marljivost i vještine ovjerio na usavršavanjima u Švicarskoj i Njemačkoj te prestižnim međunarodnim nagradama, pa tako stekao i poštovanje u domovini. Obojica danas predaju na Mužičkoj akademiji, nažalost niti jedan od njih orgulje. Pavao je vrlo tražen i kao čembalist, a orguljaške stepenice kojima se nedjeljom

i blagdanom penje prema nebnu su one do kora crkve svetog Marka. To ga čini jednim od najsrtejnijih hrvatskih orguljaša, jer upravo u toj crkvi ove su godine izgradene, postavljene i uz Pavlovo sviranje blagoslovljene nove orgulje.

Ante i Pavao vremenom su postali najbolji prijatelji, a potom i rodaci. To što je Antina mlada sestra postala Pavlova supruga za ovu priču nipošto nije nebitno, jer upravo na jednom nedjeljnom obiteljskom ručku, na samom početku 2010. godine, poveo se razgovor o orguljama i nedostatku orguljaških koncerata u Zagrebu. Budući da se u obitelji Knešaurek-Mašić nad problemima ne kuka, nego ih se rješava, dvojica orguljaša došli su na smislonu ideju: idemo odsvirati sva djebla što ih je za orgulje skladow Johann Sebastian Bach.

OSAMNAEST SATI GLAZBE

Premda im je Bachova glazba kruh svagdašnji, nakon što su napravili inventuru vlastitog repertoara i usporedili to s Bachovim orguljskim opusom, shvatili su da zajedno u prstima i nogama (kojima se na orguljama također svira!) imaju tek tre-

ćinu od otprilike tristo kompozicija, odnosno osamnaest sati Bachove muzike za orgulje. Izazov je utoliko postao primamljiviji i ništa ih nije moglo obeshrabriti. Čak ni prijem na koji je u nekim gradskim kulturnim institucijama i uređima naišao njihov prijedlog koncertnog ciklusa kakvih se mogu podići samo najveće europske metropole velike orguljaške tradicije. Primjerice, kada su jednoj glazbeno-kulturnoj djelatnici rekli da nitko prije u Zagrebu nije odsvirao na orguljama čitavog Bacha, ona ih je pitala: "Ako nije nitko prije, zašto morate vi baš sada?"

Od Koncertne direkcije Zagreb dobili su tiskanje plakata i knjižica za koje tekstove pišu sami, šreći svoje znanje o Bachu i oduševljenje njegovom glazbom. Honorar - nula! Po tome su vjerojatno jedinstveni u svijetu kao profesionalni umjetnici koji su čitav Bachov opus odsvirali na koncertima vodeći se isključivo protestantskim načelom čiju je kraticu S.D.G. na kraju svojih partitura ispisivao i Bach. Ona znači: Soli Deo gloria, samo Bogu slava. Prvi od sedamnaest koncerata bio je održan već 11. travnja 2010. Te prve nedjelje nakon Uskrsa Ante i Pavao

do orgulja doveo rat, a danas su vrhunski umjetnici i najbolji prijatelji

Kultura / Glazba

Ante i Pavao postali su najbolji prijatelji upravo za orguljama

su na koru u Palmotićevoj odsvirali Bachove orguljske skladbe tematski povezane s mukom i uskrsnućem. Na bezuvjetnoj podršci zahvalni su rektoru bazilike Srca Isusova ocu Marijanu Steineru, a ponajviše na neograničenom pristupu orguljama. Ne jednom vježbali su i po čitave noći, u jedino vrijeme koje bi im preostalo nakon svih dnevnih obaveza. Imao sam osjećaj kao da se iznad nas podigla neka tih kapelica usred kašice u kojem su mi Ante i Pavao opisivali te trenutke dok sviraju Bacha u crkvi usred usnuloga grada, samo uz svjetiljku kraj nota i dva crvena žiška sa svake strane oltara, poput dalekih svjetionika u dubokoj tami.

GRAD VELIK KAO GLAZBA U NJEMU

Jesu li vjernici? Pokušavamo biti, kažu obojica, složno izražavajući nerazumijevanje za one orguljaše koji nemaju nikakve veze s liturgijom. Bez toga nema razumijevanja orguljaške glazbe, a osobito Bacha, kažu. Svojim su koncertima dali tematske naslove ili povezane uz vrijeme u crvenoj godini, ili uz neku etapu Bachova života i stvaranja. Tako sutrašnji, predzajnji koncert ciklusa, nosi naslov "Bach u Leipzigu", a zadnji, sedamnaesti po redu, održat će se u nedjelju 8. siječnja 2012. pod naslovom "Misterij Božića".

Kad su počinjali prvi koncert nisu se usudili ni pogledati dolje na klupe. Kad su završili i došli do ruba kora pokloniti se, odozdo ih je zaplijusnuo aplauz iz pune crkve. Od toga nema veće plaće, kažu, prisjećajući se što im je jednom rekao jedan od redovnih posjetitelja, profesor Viktor Žmegač: ponudite nešto Gradu i Grad će vam odgovoriti.

Pišem Grad velikim slovom, premda nije riječ o zagrebačkim institucijama i poglavarstvu. Naprotiv. Riječ je o ljudima koji su čuli i prepoznali što im nude Pavao Mašić i Ante Knešaurek. I koji su došli. I koji će doći i sutra. Pozvani ste i vi, ulaz je slobodan. Budite dio Grada koji zaslužuje veliko slovo, koji je velik kao i Bachova glazba koju u njemu sviraju dva Bachova andela. Prisjećajući se onih Wendersovih nad Berlinom, ne mogu drugačije razmišljati o Anti i Pavlu, visoko gore, na koru bazilike Srca Isusova, u samom srcu glazbe Johanna Sebastina.

Ponudite nešto Gradu i Grad će vam odgovoriti, rekao je jednom dvojici orguljaša profesor Viktor Žmegač koji ne propušta koncerete u Palmotićevoj. Ante i Pavao Zagrebu su ponudili Bacha i crkva je svaki put puna. Sljedeći je njihov koncert sutra navečer, a ulaz je slobodan

Po
na,
će
se
tko
sa
naj
te
na.
au
zu,
jed
cit
cij
žiji
je
sa
Dv
nu
ka
tin
po
za
sh
sin
na

7
Pr
pje
nje
ku
Prt
im
kac
je i
mje

Sje
što
rav
red
ili t
hra
mle
je n
vor
u p
da
drž
dai
to
ljer
mil
taj